

גוט שבת Gut Sábész

22. évfolyam 21. szám • Ára: 330 HUF • כ"ה

KIADJA: CHABAD-LUBAVICS ZSIDÓ NEVELÉSI ÉS OKTATÁSI EGYESÜLET

Gyertyagyújtás Budapesten: 16:57 • כ"ו שבת תש"פ • 2020. 2. 21. • פרשת משפטים • Szombat kimenetele: 18:04

Mrs. Schneerson a President streetről

– Élet-halál kérdésről van szó – közölte az anya a telefonban 1966 telén.

Hajnali fél négy körül járt az idő. A Rebbe már hazament a hivatalából – aznap a szokottnál korábban, nem fogadott privát audiencián (*jehidut*) senkit.

A telefonban annyit mondott még a sokkos állapotban levő fiatalasszony a Rebbe titkárságának, hogy a kisbabája leesett valahonnét, súlyosan megsérült, kritikus állapotban van. Az orvosok arról vitatkoznak, mi legyen a következő beavatkozás, azonnal szükségük volna a Rebbe áldására és tanácsára.

A Rebbe titkára, sajnálattal a hangjában, elmagyarázta, hogy mindenképpen reggelig kell várni, és amint a Rebbevel szót válthat reggel, első dolga lesz beszámolni az ügyről.

– Élet-halál kérdésről van szó – sürgette az anya. – Azonnali válasza van szükségünk!

A Rebbe titkára úgy döntött, felhívja a Rebbe otthonát. Ha valaki felveszi a telefont, majd bocsánatot kér a kései zavarásért. Nyugtalan szívvel tárcsázta a számot. A Rebbecen vette fel a telefont.

– *Ver ret?* (Ki beszél?)

A titkár sietve megnevezte magát, majd hozzátette:

– Elnézést kérek a kései zavarásért – és hosszan mentegetőzött. – *Chucpá* ilyen későn zavarni, de van itt egy asszony, akinek sürgős segítségre van szüksége. Azt mondja, élet-halál kérdés.

– Miért mentegetőzik? – kérdezte a Rebbecen. – Éppen ellenkezőleg, a férjem és én azért küldtünk ebbe a világba, hogy a nap huszonnégy órájában, a hét minden napján rendelkezésére álljunk azoknak, akik segítséget látnak. Azzal, hogy felhívt minket, a küldetésünket segített betölteni.

Ez a történet tökéletesen jellemzi Chaya Mushka Schneersonnak, az utolsó lubavicsi rebbe feleségének személyiségét. A Rebbecen a maga finom, zárkózott módján a háttérből segítette a haszidok életét, szilárd bástyaként állva a Rebbe mögött. Soha nem követelt magának megkülönböztetett figyelmet – a telefonba csak úgy mutatkozott be: *Mrs. Schneerson a President streetről*. A Rebbecen gyermekkorától a Tóra szelleme ölelte körül – hiszen a hatodik lubavicsi Rebbe Jozsef Jichák Schneersohn rabbi második lányaként látott napvilágot.

1988-ban svát hónap 22. napján hunyt el. Halálának évfordulója (idén február 17.) adja minden évben az apropóját a lubavicsi küldötnők éves gyűlésének, melyen a világ minden tájáról összegyűlnek a chábád rebbecenek egy lélekemelő konferenciára.

Jóga és tanulás – testi-lelki felfrissülés nőknek a Zsilipben

Lazítsunk együtt!

Jóga és tanulás – testi-lelki felfrissülés nőknek a Zsilipben

Kedves Lányok és Asszonyok!
Új programmal bővítjük repertoárunkat!

Minden hétfő este egy tökéletesen frissítő, lazító napzárásra hívunk!

18:30-tól egy rövid, az aktuális hetiszakaszhoz kapcsolódó előadás Arielával, amit az izmoktat lazító, tartást javító, energetizáló jógaóra követ Anna vezetésével.

Egy ilyen este után testi-lelki feltöltve nézhetnek szembe a mindennapokkal!

Várunk szeretettel minden hölgyet! Mert megérdemlitek!

Időpont:

hétfőnként 18.30-20.15

Helyszín: Zsilip,

1137 Bp., Újpesti rakpart 1.

Napi Talmudtanulás Óbudán

Köves Slomó rabbi vezetésével először nyílik lehetőség magyar nyelven bekapcsolódni a Dáf hájomi 14. ciklusába. Minden hétköznap reggel 7:30-8:30 között.

A tanulási ciklus január 2-án indult és 2027. június 7-én fog véget érni.

Érdeklődés:

talmud@zsido.com

Jelentkezési lap:

zsido.com/talmud

Helyszín: Óbudai Zsinagóga
(1036 Budapest, Lajos u. 163.)

Tanulmányi ösztöndíj:

havi 72.000 Ft

A Rebbecent (jobbra fent) ezrek kísérték utolsó útjára.

Hetiszakasz

A Háláchá

Szakaszunkban – *Mispátim* (2Mózes 21:1–24:18.) – a zsidó magánjog sok rendelkezése van rögzítve. Kezdve a rabszolgaság szabályozásán és humánusabbá tételén, a szidra felállítja azt a keretet, amelyben a zsi-

dó életmód kifejezésre juthat: a Háláchá – a zsidó törvény – keretét. Itt mondja ki a Tóra a klasszikus demokrácia elvét: a többség határozata legyen a döntő – de ne használd ki a többségi döntést negatív, destruktív célokra.

Zsidó híradó

Megjelent az *Egység* magazin 127. száma

Az *Egység* magazin februári számával egy háromrészes sorozatot indítottunk útjára, melynek során három különleges témát járunk majd körül: a zsidó öltözködést, a zsidó névadást és a zsidók által beszélt saját nyelvet, azt a három dolgot, ami megőrizte őseinket az egyiptomi rabság idején. Megőrizték a neveiket – és ezzel megtartották az identitásukat. Megőrizték a nyelvüket – és ezzel elkülönítették magukat a környezettől. Megőrizték az öltözködési szokásaikat – és ezzel beburkolták magukat a helyes elvekbe, amik a cselekedeteiket vezették.

Purim kapcsán elsőként a zsidó öltözködést vesszük górcső alá: a kirekesztést és megszégyenítést szolgáló judenhuttól a haszidok egyenruhájává vált kaftánon át az ortodox fashonisták trendjeiig. Mit tanulhatunk a szennyruhák kimosásából és milyen „ruhás” ételeket tehetünk Purimkor az asztalra? Mindez kiderül a Rebbe szava és a Konyha rovatból. Hol vásároltak a szombattartó zsidók

a 20. század elejének Pestjén? A Judapest anno rovat erre ad választ.

Mindezek mellett áttekintést adunk Auschwitz felszabadulásának 75. évfordulója alkalmából rendezett nemzetközi megemlékezésekről, melyeken a világ vezetői is fejt hajtottak az áldozatok emléke előtt. Az emléknappal kapcsolatban hangzó ígéretet és az összefogás sürgetése különös színezetet kap az Amerikában egyre erősödő antiszemitizmus fényében – amiről *Seres László* publicisztikája tájékoztat.

Ne a kamatokból élj!

E heti tóraszakaszunk többek közt a kamatszedés tilalmáról beszél. A kamatra kölcsönzéssel a zsidó jog szerint az a probléma, hogy azzal egy sok idővel ezelőtti erőfeszitésemnek lehetek jelenidejű hasznélvezője, anélkül, hogy ezért bármi jelenlegi erőfeszítést hoznék.

Legyen szó bármiről – munka, családi élet, gyermekek oktatása stb. – időről időre azt a sikert tapasztaljuk meg, hogy képesek vagyunk másokra pozitív hatást kifejteni. Ilyenkor teljesen természetes, hogy elégedettséget érzünk, hiszen azt éljük meg, hogy elértünk valamit. Beszéljünk egy érték átörökítéséről, egy módszernek vagy attitűdnek az átadásáról, ilyenkor úgy érezzük hogy sikerült nyomot hagyunk magunk után a világban.

Ettől a kellemes elégedettségtől elteltlen azonban mindig fennáll annak a veszélye, hogy sikerünk szépségében sütkérezve hátradőlünk, és megszűnjünk továbbra is aktívnak lenni. Ilyenkor öntudatlanul is az a csábító érzés kerít hatalmába, hogy a további erőfeszítés és verejtékkel kikövezett munka helyett a korábban elért ered-

ménynek a kamataiból éljünk tovább.

A Tóra, a kamatszedés tilalmán keresztül, a fenti attitűdre kíván egy határozott nemet mondani. Nem számít, hány emberre sikerült hatnunk korábban, hogy milyen komoly eredményeket könyveltünk el, az mit sem von le jelenlegi azon kötelességünkből, hogy továbbra is keményen dolgozzunk, hassunk másokra, s hogy hiteles élő példaként szolgáljunk az általunk hirdetett értékek képviselőiben.

A jó parancsnok az „Előre!” utasítás helyett az „Utánam!” vezényszóval irányítja katonáit, ezzel mintegy azt mondva: „Veletek vagyok, én is egy vagyok közeleték. Bármit is mondotek nektek, én is pontosan azt fogom tenni. Egy csónakban evezünk.”

A tegnapi eredménye csak annyiban fontos, hogy hitet adjon: a kellő erőfeszítéssel a mai nap küldetését is sikerrel fogjuk venni. Ne éljünk a kamatainkból, hanem maradjunk mindig aktívak, hűek önmagunkhoz és az általunk vallott értékekhez.

*Kovács Jichak rabbinövendék
cikke Mordechai Wollenberg
írása nyomán.*

Imaidők a következő hétre (február 22-28.):

Talmud Egylet – Sász Chevra Zsinagóga (VI., Vasvári Pál u. 5.)

Szombat: 8.45 Hetiszakasz-tanulás;
9.15 Reggeli ima, majd *Kidus*;
16.50 Délutáni ima, majd *szeudá slisit*
Vasárnap-péntek: 8.00 Reggeli ima
Vasárnap-csütörtök:
17.10 Délutáni-esti ima (a Keren Orban)
Péntek: 13.00 *Minchá* délutáni ima (a Keren Orban);
17.00 **A zsidó polgári jog misztikus jelentése**
(Szabó György Menáchem előadása);
18.00 *Kábálát Sábát*, majd *Kidus* és vacsora

Óbudai Zsinagóga (III., Lajos utca 163.)

Szombat: 9.15 Hetiszakasz a kabbala tükrében
10.00 Reggeli ima, majd *Kidus*
Hétfő-péntek:
6.30 Reggeli ima
7.30 *Dáf hájomi* (napi Talmudtanulás)
Péntek: 18.00 Tanulás
18.30 *Kábálát Sábát*, majd *Kidus*

Budavári Zsinagóga (I., Táncsics M. u. 26.)

Szombat:
9.30 Reggeli tanulás (zsidó misztika)
10.00 Reggeli ima, majd *Kidus*
Péntek: 18.00 Tanulás;
Faith Áser rabbi előadása;
18.30 Szombat-fogadás, *Kidus*

Zsilip Zsinagóga (XIII., Újpesti rakpart 1.)

Szombat: 9.30 Reggeli tanulás (zsidó misztika)
10.00 Reggeli ima, majd *Kidus*
Péntek: 18.00 Tanulás
18.30 *Kábálát Sábát*, *Kidus*
Cháj Galéria
(Szentendre, Pátriárka u. 6.)
Szombat: 9.30 Reggeli tanulás (zsidó misztika)
10.00 Reggeli ima, majd *Kidus*
Péntek: 18.30 *Kábálát Sábát*, majd *Kidus*

Velem és a Rebbével történt

Az indiai meditációtól a zsidó otthonig

A történetem 1972-ben kezdődik. Akkoriban elszánt, bár kissé zavarodott egyetemista voltam. Még le is tartóztattak és rövid ideig fogva tartottak, amiért apartheid-ellenes megmozdulásokon vettem részt. Emellett spirituális tanítóként is működtem és egy indiai meditációt népszerűsítettem, de érdeklődtem a zsidóság színebb irányzatai iránt is, melyek jobban felcsigáztak, mint a bár micvám előtt kapott unalmas hittanórák.

Éppen ekkor érkezett Dél-Afrikába Mendel Lipskar rabbi és felesége Mashi mint a Lubavicsi Rebbe küldöttei. Gyakran invitáltak az otthonukba szombat-ként. Nagyon megfogott az ott tapasztalt hangulat és a mód, ahogyan a gyermekeiket nevelték. Elhatároztam, hogy én is ilyen családot szeretnék alapítani.

Lipskar rabbi azt javasolta nekem és egy barátomnak, hogy töltsünk el egy-két évet egy jesivában. Kikérte a Rebbe véleményét ez ügyben, aki azt javasolta, hogy a barátom már rögtön iratkozzon is be a jesivába, én azonban előbb szerezzem meg a diplomámat, és csak utána utaztam az izraeli Kfár Chábádba tanulni. Lipskar rabbi azt javasolta, hogy kérdezzem meg a Rebbét, hogy mit gondol az általam alkalmazott indiai meditációról. A Rebbe azt válaszolta, hogy inkább a zsidó imák világába merüljek el.

„Szinte mondanom sem kell, hogy a napi háromszori imádkozás milyen hosszan tartó és valóságos előnyökkel jár, s össze sem lehet hasonlítani azzal, mint amikor valaki idegen he-

lyeken bolyong, amitől Isten óvjon. Adja az Örökkévaló, hogy jó hírekről számolhasson be ez ügyben és különösen arról, hogy elkötelezetten és magabiztosan, inspirációval és örömmel telve jár a Tóra útján”.

Megfogadtam a Rebbe tanácsát, és egy évvel később elutaztam Kfár Chábádba. A zsidó ima pedig az életem egyik legfontosabb alkotóelemévé vált.

1975-ben, a Rebbe áldásával, eljegyeztem egy régi ismerő-

Zemach Mendelow ügyvéd és meditációoktató a dél-afrikai Johannesburgban. Az interjú 2014 augusztusában készült.

sőmet Johannesburgból, Mendellét. Ő szociális munkásként végzett és remek oktatói állást ajánlottak neki a johannesburgi Witwatersrand Egyetemen. A Rebbétől kért tanácsot a pozíció elfogadása ügyében, mert az egyetemen olyan pszichológiai és társadalmi elméletek uralkodtak, melyek nem álltak összhangban a Tóra tanításával.

Számomra nehéz volt a jesiva elhagyása mellett dönteni. Arról álmodoztam, hogy örökre az orosz stetlekre hasonlító Kfár Chábádban maradjak.

A Rebbe minden kérdésünkre választ adott. Mendellének azt javasolta, hogy fogadja el az állást és megígérte neki, hogy amennyiben határozottan, de

udvariasan kiáll a Tóra elvei mellett, úgy tisztelni fogják ezért. Nekem azt javasolta, hogy tanuljak jogot, de ne feledkezzem meg a rendszeres, napi tóratanulásról sem.

Mindenben a Rebbe útmutatását követtük. A Rebbe tanácsainak köszönhetően mindketten szép karriert építettünk. Örökké hálával tartozunk neki, amiért a lelkünk legmélyére látott, és olyan foglalkozásokat javasolt nekünk, melyektől eredetileg

idegenkedtünk, de végül a lehető legjobban kifejezték egyéniségünket és spirituális értékeinket.

1975 nyarán, az eljegyzésünk alkalmával fogadott minket a Rebbe. Az volt az elsődleges kérésünk, hogy olyan otthont teremthessünk magunknak, mint amilyeneket a lubavicsi családnál láttunk. Ahol meleg szívvel fogadják a vendégeket és ahol a gyermekek tórahú környezetben nevelkednek. A Rebbe a következő áldást adta: „Olyan otthont teremtsenek, ahová mindenféle zsidó szívesen látogat el. Az otthonukban közelebb kerülnek a zsidósághoz, és ennek következtében gazdagabb életet élhetnek. És mivel az ő életük gazdagabbá válik, az önöké is”.

Az áldás valóra vált, de hogy mennyire, azt nem érzékeltük addig, amíg le nem sújtott ránk egy tragédia.

1992-ben, az akkor 16 éves, legidősebb fiunk, Avremi autóbaleset áldozata lett. A gyászidőszak alatt nagyon sokan látogattak el hozzánk. Voltak, akikre nem is emlékeztünk, de azt mondták, hogy egyszer a vendégeink voltak és sok inspirációt nyertek tőlünk. Ebben az embert próbáló időszakban, amikor teljesen elveszettnek éreztük magunkat, olyan emberek vettek körül minket, akiket korábban vendégül láttunk. Éppen, ahogyan a Rebbe mondta: azok az emberek adtak erőt, akiknek korábban mi érintettük meg az életét.

Később az akkor 10 éves fiunk, Levi lett súlyos beteg. Mindössze egy londoni orvos vállalta a nagy kockázattal járó műtétet. Rögtön a Rebbéhez utaztunk, és az áldását kértük. A Rebbe teljes gyógyulással áldotta meg Levit és két dollárt adott át neki, hogy adományként használja fel Londonban. „Jó híreket fognak hallani!” – mondta.

A műtét sikerült. Levi volt az első gyermek, akit sugárkezelés nélkül gyógyítottak ki ebből a betegségből. A fiam ma a Rebbe küldöttje Connecticutban.

Zemach Mendelow

Készült a lubavicsi Rebbe életét feldolgozó archívum videóinterjúja alapján. Az archívum magyar nyelvű változata itt érhető el: www.youtube.com/alubavicsirebbe

Kóser konyha

Ráchal

Az *Egység* olvasói a háború előtti zsidóság életébe és konyhaművészetébe nyerhetnek betekintést Dénes Anna népszerű gasztronómiai rovatában, amelyben időről időre nagymamája visszaemlékezései alapján mutatja be dédnagymamája receptjeit. Ezek között tejfölös halról is esik szó: „Főzött még ráchalat is... A krumplit felkarikázta. Gül baba krumplit vett, úgy hívták, kemény fajtájú krumpli volt. Azt lerakta egy tepsibe, és arra rátette a halat, amit beirdalt, és minden irdalásba tett paprikát, paradicsomot, hagymát, volt, mikor sajtot is. Ráfektette a halat a krumplira, és leöntötte vajjal tejföllel, és betette a sütőbe, ott sütötte meg.” (*Egység* magazin 115. szám, *Mázál dáгим*, halak a kóser konyhában).

Hozzávalók:

1 kg szeletelt kóser halfilé
70-80 dkg burgonya, félig megfőzve, felkarikázva
1 fej vöröshagyma
2 db zöldpaprika
3 db paradicsom
2 evőkanál olaj
2 dl tejföl
2 teáskanál pirospaprika
só; őrölt feketebors

Kóser halak (nem teljes lista): sügér, ponty (tükörponty is), lazac, makréla, pisztráng, hering, tilápia, csuka, sok tonhal és szardíniafaj.

Nem-kóser halak (nem teljes lista): angolna, cápa, kardhal, tokhal, valamint a tenger gyümölcsei, harcsa.

Gumicukorkákból lett Tóra az áldozatok emlékére

2014 nyarán arab terroristák elraboltak és meggyilkoltak három jesiva-diákot: Ejl Jifrácht, Gilád Sáárt és Náftáli Frenkelt. Emlékükre számos kezdeményezés indult, de a „legédesebb” egyértelműen az, ami a múlt héten ért révbé.

A Bruchin jisuvban lakó, akkor 10 éves Nave Schneider a hármas temetés napján döntött úgy: Tórát vásárol a fiúk emlékére (egy tóratekercs ára legalább 100 000 sékel, 8,8 millió Ft). Nem tántorította el sem a feladat nagysága, sem azok, akik nem hittek benne. Olcsón nagy mennyiségű cukorkát, gumicukrot és hasonló, kelendő árut vásárolt, amit egy kicsit több pénzért értékesített. Lassan-lassan kiépítette „munkásai” körét: olyan gyerekeket, akik kivették részüket az árusításból. Az így gyűjtött agórákat és sékele-

ket hangyaszorgalommal összegyűjtve öt és fél év alatt a fiú elérte célját: 100 ezer sékel állt a rendelkezésére a tóratekercs megvásárlásához.

A Bruchinban tartott tóravatásra több százan mentek el,

ki a terve mellett, hogy az emléküket megőrizze. „Az életről tanultam tőle, a macaksságról, arról, hogy az ember örülten belevághat valamibe... de végigcsinálja” – mondta az egyik édesanya.

köztük természetesen a három meggyilkolt fiú szülei és rokonai is. A szülők hangsúlyozták: sok megemlékezésen vettek már részt gyermekeik halála óta, de még soha senkit nem láttak, aki ilyen elszántsággal tartott volna

A ma már 16 éves Nave egy interjúban azt üzenté: „Nem kell elkedvetlenedni, mert semmi nem állhat az akarat útjába. Mindenki azt mondta, hogy nem járunk majd sikerrel..., de a végén mégis sikerült.”

Kérdezd a rabbist!

Lehet-e halat hússal vagy tejjel enni?

Kedves Báruch Rabbi,

Ezt a receptet egy zsidó honlapon olvastam: tejfölös csuka. Jól tudom, hogy tejeset nem is szabad hallal együtt készíteni? Én eddig úgy tudtam, hogy tejes dolgok a hallal nem találkozhatnak.

Tisztelettel, Cirel

Kedves Cirel!

Igaza van, de nem minden esetben és nem minden vélemény szerint.

Hús és hal szétválasztása

Tórai tilalom vonatkozik a húsos és a tejes ételek keverésére (2Mózes 23:19., 34:26., 5Mózes 14:21.; *Sulchán áruch* JD 87:1.).

Ezen felül a *Sulchán áruch* (uo. 116:2.) leírja, hogy a húsos ételeket egészségügyi okok miatt nem keverjük hallal sem. Ezért van az, hogy a kóser étkezés során a halas és a húsos ételek nincsenek együtt az asztalon: a halas előétel után először leszedjük

a maradék halat, az evőeszközöket és a tányérokat, csak utána tálaljuk fel a húsos ételt (lásd *Dárké tsuva* 116:13.; *Sévet hálévi* responsum 6. kötet 111:3:1.). Sőt még közvetlenül egymás után sem esszük őket, hanem a kétféle ételt elválasztjuk egy kis kenyérvesséssel például (SÁ uo. 3. RöMÁ), vagy szombaton megszakítjuk az étkezést egy kis „lechájim” (pl. pálinka) ivással.

Nem főzzük együtt a halat és a húst, de nem kell külön főzőedényeket és étkezéslet fenntartani a halas ételnek (*Turé záháv* uo. 2.; lásd még *Dárké tsuvá* uo. 27.).

Hal és tej szétválasztása

Joszéf Káro rabbi véleménye szerint (*Bét Joszéf* JD 87:[3(2)]) tejjel sem szabad együtt enni a halat. Azonban a RöMÁ azt írja erről (*Dárké Mose* uo. 4.): „soha nem láttam, hogy erre figyeltek volna”. A *Turé záháv* szerint (uo. 3.) pedig egyenesen ki kellene javítani a Joszéf Káro rabbi-féle szöveget,

mivel az mindössze sajtóhiba, valójában a húsról gondolt.

A rabbinikus irodalomban mégis több vélemény van arról, hogy erre figyelni kell, pl. Ovadia Joszéf főrabbi (1920–2013) szerint (*Jöcháve dáát* responsum 6. kötet 48. fejezet) a szefárdiak ezt a tilalmat komolyan veszik. Azonban még azon askenázi rabbi szerint, akik azon a véleményen vannak, hogy erre oda kell figyelni, még ők is különbséget tesznek a tejtermékek között: míg kifejezetten tejjel vagy túróval nem lehet főzni, addig vajjal vagy tejszínnel már megengedett (lásd *Pitché tsuvá* 87:9.).

A Chábád szokás a *Cemách Cedek*, a 3. lubavicsi rebbe utasításai alapján ezt a véleményt követi annyi könnyítéssel, hogy ha a tejszínt vagy vajat keverünk, akkor már lehet együtt főzni (a Lubavicsi Rebbe: *Rösímát hájomán* 354. oldal).

*Üdvözlettel:
Oberlander Báruch*

Gut Sábesz – megjelenik hetente

Kiadja a Chabad-Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület / Published weekly by Chabad-Lubavitch – The Jewish Heritage Center of Hungary
1052 Budapest, Károly körút 20.

Telefon: +36-1-268-0183
www.zsido.com / info@zsido.com
Felelős kiadó: **Oberlander Báruch rabbi**
Főszerkesztő: **Steiner Zsófia**

A kiadvány szent szövegek részleteit és magyarázatait tartalmazza. Kérjük, ne dobja el!

Munkatársak: **Cseh Viktor, Dénes Anna, Kovács Jichák, Molnár Zsófia**
Nyomdai előkészítés: **Juhász Valéria**
ISSN 1416-4604

